

פסגת טראמפ-שי בבייג'ינג: הרבה הצהרות, מעט פריצות דרך

גליה לביא ואלדד שביט | גיליון 2141 | 18 במאי 2026

ביקורו של נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ בבייג'ינג התקיים על רקע החרפת התחרות בין המעצמות והמלחמה באיראן. טראמפ ביקש להציג הישגים מדיניים וכלכליים קונקרטיים ולהמחיש כי ארצות הברית ממשיכה לנהל את התחרות עם סין מתוך עמדה של יוזמה. מנגד, בייג'ינג שאפה לייצב את היחסים עם וושינגטון ולעצב מסגרת יחסים שתבטא הכרה במעמדה כמעצמה שוות ערך, לצד הצבת גבולות ברורים בסוגיות הליבה מבחינתה. למרות ההצהרות האופטימיות והאווירה הפומבית החיובית, לא נרשמו פריצות דרך משמעותיות בסוגיות הסחר, הטכנולוגיה, טאיוואן ואיראן. בשלב זה, נראה כי הפסגה תרמה בעיקר לשימור ערוצי התקשורת בין הצדדים ולצמצום הסיכון להסלמה בלתי מבוקרת.

במסגרת ביקור ראשון של נשיא אמריקאי בסין זה תשע שנים, הגיע החודש דונלד טראמפ לבייג'ינג ונפגש עם נשיא סין, שי ג'ין-פינג. ניתן היה לקוות שמפגש בין מנהיגי שתי המעצמות הגדולות בעולם, שהמתיחות ביניהן הולכת וגוברת בשנים האחרונות, יוביל להסכמות בסוגיות הביטחון העומדות על הפרק, ובהן הסחר, המאבק על טכנולוגיות מתקדמות, שאלת טאיוואן והקשר הסיני לאיראן. בפועל, נראה שההתקדמות בשיחות הייתה מועטה, אם בכלל, ולפחות מהצד האמריקאי מסתמן שלא היו בהן פריצות דרך משמעותיות.

יעדי ארצות הברית

מבחינת טראמפ, הביקור בבייג'ינג נועד לשרת כמה יעדים במקביל. ראשית, הוא ביקש להראות כי גם בעיצומו של משבר מתמשך מול איראן, ארצות הברית עדיין מסוגלת לנהל את הזירה האסטרטגית החשובה ביותר מבחינתה – התחרות עם סין – מתוך עמדה יוזמת ולא תגובתית. הביקור תוכנן במקור למועד מוקדם יותר, אך נדחה בשל המלחמה באיראן. עצם קיומו כעת אפשר לטראמפ לשדר שליטה בסדר היום, להבדיל ממצב שבו המזרח התיכון שואב את כל הקשב הנשיאותי ומכתיב את פעולות הממשל. במקביל, נראה כי טראמפ ביקש להפיק מן הביקור הישגים נראים לעין מול סין, מול המשק האמריקאי ומול הציבור בבית, על רקע עלויות המשבר האיראני וברקע השאיפה להציג הישגים כלכליים מוחשיים לקראת בחירות האמצע.

לא במקרה בחר טראמפ למסגר את הביקור במונחים עסקיים מובהקים. הוא הגיע לבייג'ינג מלווה לא רק בבכירי הממשל, ובהם מזכיר המדינה מרקו רוביו, אלא גם במשלחת גדולה של מנהלים ואנשי עסקים אמריקאים. מחווה זו שיקפה את תפיסתו של טראמפ כי יחסי חוץ נמדדים בין השאר גם ביכולת לתרגם דיפלומטיה לעסקאות, הזמנות, השקעות וגישה לשווקים. במובן זה, טראמפ ביקש להפוך את הביקור למפגן של "America First" במתכונתו הכלכלית: לא ניהול של יריבות אידיאלוגית עם סין, אלא ניסיון לחלץ ממנה תמורות מוחשיות לארצות הברית.

גם האופן שבו התקבל טראמפ בבייג'ינג שירת את ההיגיון הזה. הסינים העניקו לו קבלת פנים מדינתית רבת רושם, וטראמפ הגיב בשבחים לשי ובתיאור הביקור כהצלחה. בנימה אישית במיוחד אמר טראמפ לשי: "זהו כבוד להיות ידידך", והוסיף כי היחסים בין סין לארצות הברית "יהיו טובים מאי פעם". מבחינת בייג'ינג, ההוד וההדר נועדו להציג מפגש בין מעצמות שוות. מבחינת טראמפ, הם סיפקו תפאורה נוחה להצגת עצמו כמנהיג המתקבל בכבוד רב בידי מנהיג מעצמה יריבה אך מרכזית.

יעדי סין

מהצד הסיני, הציפיות מהמפגש היו פחות מוחשיות. עצם קיומו בבייג'ינג הוצג כהישג, והמפגש עצמו נתפש כשיתוף פעולה בין שתי מעצמות שוות או "שותפות", כפי שכינה הנשיא שי את היחסים בין המדינות בנאום הפתיחה שלו. עוד לפני הגעת טראמפ לבייג'ינג, שגריר סין בווינגטון פרסם את [ארבעת הקווים האדומים](#) של סין – שאלת טאיוואן, דמוקרטיה וזכויות אדם, המערכת הפוליטית וזכותה של סין להתפתח. הנשיא שי עצמו [התייחס](#) לשאלת טאיוואן בנאום הפתיחה שלו: "שאלת טאיוואן היא הסוגייה החשובה ביותר ביחסי סין-ארה"ב... אם היא תטופל כראוי, היחסים הדו-צדדיים ייהנו מיציבות כוללת". מדובר לא רק בהצבת תנאי לכל התקדמות באפיק אחר שארצות הברית מעוניינת לקדם, אלא אף באיום מרומז. ואכן, מזכיר המדינה מרקו רוביו הזדרז להבהיר לאחר פגישת הנשיאים שמדיניות ארצות הברית כלפי טאיוואן לא השתנתה. עם זאת, ההתבטאויות של טראמפ עצמו לאחר הביקור שרטטו תמונה מורכבת יותר. בראיון ל-Fox News, טראמפ אמנם הדגיש כי "שום דבר לא השתנה" במדיניות ארצות הברית, אך הוסיף שאינו מעוניין בשני תסריטים: פניית טאיוואן לעצמאות והיגררות ארצות הברית למלחמה רחוקה סביב האי. הוא גם הותיר פתוחה את ההכרעה אם לאשר חבילת נשק משמעותית לטאיוואן, אף שהנושא נדון עם הנשיא שי במהלך הפגישה.

מבחינת סין, אחת ממטרות המפגש הייתה לייצב את היחסים עם ארצות הברית בשארית כהונתו של טראמפ ולהגדיר את גבולות הגזרה הרצויים מבחינתה. [כדבריו](#) של הנשיא שי, המטרה הייתה "לנווט קדימה את ספינת הענק של יחסי סין-ארצות הברית ביציבות ולכיוון הנכון". בראי הדברים הללו יש לראות את הכרתו על כינונה של ["מערכת יחסים](#) בונה ובעלת יציבות אסטרטגית" לשלוש השנים הקרובות. באמצעות הגדרה חדשה זו, בייג'ינג מקווה לנהל את יחסיה התחרותיים עם ווינגטון בצורה יציבה ומתונה. לא נמסרה התייחסות אמריקאית להגדרה החדשה וספק אם בווינגטון מייחסים לה אותה משמעות שמבקשת בייג'ינג להקנות לה. אולם הצד הסיני הציג את הדברים כהסכמות בין הנשיאים.

הפערים בין המעצמות

מנקודת המבט האמריקאית, נקודה זו רגישה במיוחד. ממשל טראמפ אינו מבקש בהכרח לנהל עימות מתמיד עם סין, אך גם אינו חותר לכינון "שותפות" במובן הסיני של המונח. מדיניותו מדגישה תחרות כלכלית, טכנולוגית ואסטרטגית, לצד רצון להימנע מהידרדרות צבאית בלתי נשלטת. לכן, אם בייג'ינג תבקש להציג את "היציבות האסטרטגית הבונה" כהסכמה אמריקאית למסגרת יחסים חדשה של שוויון בין המעצמות, עלולה להתעורר בהמשך מחלוקת לא רק על יישום ההבנות, אלא גם על עצם השאלה אם הושגה הסכמה עקרונית על מסגרת היחסים.

מנגד, טראמפ פיזר הכרזות על הסכמות סיניות בתחומים שונים. בתחום הסחר, למשל, טען שסין הסכימה להרחיב כניסתן של חברות אמריקאיות לסין ולהגביר השקעות סיניות בארצות הברית. לא נמסרו פרטים על עסקאות ספציפיות וניתן רק לתהות באילו תחומים ווינגטון מתכננת לאפשר לחברות סיניות להשקיע בארצות הברית. עוד נטען שסין הסכימה לבלום את זרימת הפנטנל הלא חוקי לארצות הברית ולהגביר רכש של תוצרת חקלאית. גם לגבי שני נושאים אלה כבר היו התחייבויות סיניות בעבר, אולם הבטחות לחוד ומציאות לחוד.

מבחינת ארצות הברית, הפער בין ההצהרות הפומביות לבין היקף הישגים בפועל הוא לב העניין. טראמפ הגיע לבייג'ינג כשהוא מבקש להראות שהלחץ שהפעיל על סין מאז תחילת כהונתו השנייה – בתחומי הסחר, הטכנולוגיה ושרשראות האספקה – מייצר תוצאות. ואולם, בתום הביקור לא נרשמה פריצת דרך בסוגיות המבניות שמטרידות את ווינגטון: פתיחת השוק הסיני, הגבלות על יצוא מינרלים נדירים, מדיניות סין בתחום השבבים והבטחת תנאים שוויוניים יותר לחברות אמריקאיות. גם ההכרזות על רכש, השקעות והרחבת פעילות כלכלית נותרו כלליות או לא קיבלו אישור פומבי מלא מן הצד הסיני. במובן זה, טראמפ קיבל חומר למסרים פוליטיים פנימיים, אך לא בהכרח הישגים אסטרטגיים בקנה המידה שביקש.

נקודה נוספת שמופיעה בהצהרות הסיניות, אך נעלמה לחלוטין מההצהרות האמריקאיות, היא שבייג'ינג מצפה שהשימוש בערוצי התקשורת יהיה בתחומים הפוליטיים, הדיפלומטיים והצבאיים. מבחינת סין, מדובר בניסיון למסד מנגנוני שיח שיאפשרו להקטין את הסיכון להסלמה בלתי נשלטת, אך גם ליצור מסגרת קבועה שבתוכה יידונו נושאים רגישים – בראשם

טאיוואן, פעילות צבאית במערב האוקיינוס השקט והגבלות טכנולוגיות – באופן שיצמצם, מבחינתה, צעדים אמריקאיים חד צדדיים. מבחינת ארצות הברית, עצם קיומם של ערוצי תקשורת, ובייחוד ערוצים צבאיים, הוא אינטרס ברור, שכן הוא עשוי לסייע במניעת משברים ותאונות. עם זאת, אם הצד האמריקאי לא יבהיר את גבולות המשמעות שהוא מייחס למסגרת זו, בייג'ינג עלולה לפרש את חידוש הערוצים כהכרה מעשית בדרישתה להגביל מראש פעולות אמריקאיות הנתפסות בעיניה כ"פרובוקטיביות", במיוחד תחת ההגדרה החדשה של "מערכת יחסים יציבה".

פערים ניכרו גם בהצהרות הצדדים בנוגע למלחמה באיראן. טראמפ הכריז שהנשיא שי תמך בפתיחת מצר הורמוז והתנגד למיליטריזציה של המצר ולגביית תשלום עבור מעבר בו. עוד טען שהצדדים הסכימו על כך שאסור שלאיראן יהיה נשק גרעיני. אולם, לא מדובר בהסכמות חדשות. סין קראה שוב ושוב לאפשר "[מעבר רגיל](#)" במצר והתנגדה במגוון הזדמנויות לנשק גרעיני בידיים איראניות.

עבור טראמפ, הסוגייה האיראנית הייתה כנראה אחד המניעים החשובים לקיום הביקור למרות המלחמה. בווינגטון מעריכים כי לסיין יש מנופי השפעה מסוימים על איראן, בין היתר בשל תלותה הכלכלית של טהראן בבייג'ינג ובשל האינטרס הסיני המובהק בשמירה על זרימת הנפט דרך הורמוז. מבחינת הממשל, היה אפוא היגיון בניסיון להמיר את הצורך הסיני ביציבות אנרגטית בנכונות ללחוץ על איראן. זאת כדי לפחות לא להחריף את המשבר, ואולי גם כדי לסייע בקידום הסדר. בהקשר זה, ראוייה לציון גם אמירתו של טראמפ לאחר שעזב את בייג'ינג כי דן עם הנשיא שי באפשרות להקל בסנקציות שהטילה ארצות הברית על חברות סיניות הרוכשות נפט מאיראן, וכי יקבל החלטה בנושא בימים הקרובים. הדברים מלמדים כי מבחינת הממשל, השיח עם בייג'ינג סביב איראן אינו מתמצה בניסיון לגייס לחץ סיני על טהראן, אלא עשוי להשתלב בעסקה רחבה יותר בין יציבות אנרגטית, ריסון איראן ותמורות כלכליות או רגולטוריות כלפי סין. אלא שהפער בין הנרטיב האמריקאי לבין המחויבות הסינית בפועל נותר גדול. תמיכה עקרונית בפתיחת הורמוז אינה שקולה להתייבבות לצד הקו האמריקאי במלחמה, ובהודעות הסיניות לא הופיעה התחייבות קונקרטית להפעיל לחץ ממשי על טהראן או לצמצם את שיתוף הפעולה עמה.

משמעות

בסיכומו של דבר, נראה שארצות הברית הגיעה לביקור עם רשימת עסקאות רצויות, אולם יצאה בעיקר עם הבטחות כלליות. גם ההכרזה של טראמפ על התחייבות סינית לרכש של 200 מטוסי בואינג, ואפשרות להרחיבה בהמשך עד ל-750 מטוסים, הוצגה בידי בואינג כהתחייבות ראשונית בלבד שטרם הבשילה להזמנה סופית. גם הפעם נותר לראות אם וכיצד תתורגם ההכרזה להסכם מחייב. לעומת ארצות הברית, בייג'ינג הגיעה למפגש עם מטרה להגדיר את גבולות היחסים בינה לבין ווינגטון ולבסס את מעמדה כמעצמה אחראית ובעלת מעמד שווה לזה של ארצות הברית. נכון לכתיבת שורות אלו, נראה שבייג'ינג עמדה במשימה שהציבה לעצמה.

מבחינת ממשל טראמפ, עצם קיום המפגש והאפשרות להציגו כהוכחה ליכולתו "לעשות עסקים" גם עם יריב מרכזי אינם נטולי חשיבות. אולם אם ההסכמות הכלליות לא יתורגמו לצעדים סיניים מעשיים בתחומי הסחר, הטכנולוגיה, ריסון איראן וניהול סיכונים ההסלמה במזרח אסיה, ייתכן שהמפגש יתפש בעיקר כשלב נוסף בניסיון לייצב את היחסים ולשמר ערוצי תקשורת פתוחים בין המעצמות, ופחות כנקודת מפנה של ממש. על רקע זה, מפגש הפסגה הנוסף הצפוי בין שני המנהיגים בספטמבר עשוי לשמש מבחן משמעותי ליכולתם להציג התקדמות קונקרטית מעבר למחוות הדיפלומטיות.

עורכי הסדרה: ענת קורץ, רינת חרש ואלדד שביט.